

03 sep 2026 -09:31

Nieuwe gevangenis 'de Kade' in Antwerpen officieel ingehuldigd

Op woensdag 2 september 2026 werd de nieuwe gevangenis 'de Kade' in Antwerpen officieel ingehuldigd in aanwezigheid van de minister belast met het Gebouwenbeheer van de Staat, Vanessa Matz, en de minister van Justitie, Annelies Verlinden. Het nieuwe complex is gelegen op de Antwerpse Blue Gate-site en heeft een basiscapaciteit van 440 gedetineerden, opgesplitst in leefeenheden van telkens 22 personen, op een terrein van 7 ha. Het bestaat uit verschillende gebouwen en is ontworpen om de normaliteit van het leven in de buitenwereld zo veel mogelijk te benaderen. De werken zijn gestart in 2023.

Vanessa Matz, minister van Modernisering van de Overheid, belast met het Gebouwenbeheer van de Staat: *"De bouw van een gevangenis zoals de Kade vereist zeer specifieke expertise: er moet samen gedacht worden aan veiligheid, de werking van de site, de arbeidsomstandigheden van het personeel, de uitrustingen en de duurzaamheid, en dit over meerdere decennia. Dat is precies de rol van de Regie der Gebouwen: de behoeften van de overheidsdiensten omzetten in concrete en aangepaste infrastructuur. In de huidige context van overbevolking in de gevangenissen, is deze nauwe samenwerking met Justitie essentieel: we moeten tegelijk volop inzetten op de bestaande capaciteit, ons vastgoedpark moderniseren en nieuwe plaatsen creëren. De Kade werkt volop mee aan deze inspanning."*

Annelies Verlinden, minister van Justitie: *"Met 'de Kade' zetten we een belangrijke stap in de modernisering van ons detentiebeleid. Deze nieuwe penitentiare instelling staat voor een humane, veilige en toekomstgerichte aanpak, waarin differentiatie, responsabilisering en re-integratie centraal staan. Het innovatieve campusmodel met kleinschalige leefgroepen stimuleert samenleven en verbinding, versterkt de autonomie van gedetineerden en creëert meer ruimte voor begeleiding, activiteiten en een nauwer contact met de medewerkers. Zo zetten we in op een leef- en werkklimaat dat zowel menselijker als veiliger is."*

"We blijven de structurele uitdaging van de overbevolking aanpakken en investeren verder in capaciteit, maar denken tegelijkertijd ook kritisch na over de plaats van gevangenisstraffen in onze samenleving. Een gevangenisstraf moet waar mogelijk het ultimatum remedium zijn, met meer aandacht voor alternatieve straffen die de veiligheid verhogen en de kansen op succesvolle re-integratie versterken. Samen met de hervormingen in het nieuwe Strafwetboek en de aanbevelingen van de expertencommissie die zich buigt over de overbevolking en strafuitvoering, vormt 'de Kade' dan ook een belangrijk fundament richting een moderne strafrechtketen die inzet op zowel maatschappelijke veiligheid als menselijke waardigheid."

Kristien De Vries, projectdirecteur Hortus Conclusus, in naam van partners Jan De Nul nv, EEG nv, TINC en ISS: *"Wij bouwen niet alleen gebouwen. Wij creëren geïntegreerde oplossingen die waarde leveren voor onze klanten, gebruikers en de omgeving, vandaag en gedurende de volledige levenscyclus."*

'de Kade'

In Antwerpen zijn er vanaf nu twee gevangenissen en om niet meer te spreken over 'de oude gevangenis' en 'de nieuwe gevangenis', kregen ze allebei een naam.

De oude gevangenis in de Begijnenstraat wordt 'de Vest', een verwijzing naar de oude burcht die ze eigenlijk is. De nieuwe gevangenis op de Blue Gate-site wordt 'de Kade', een verwijzing naar de oevers van

de Schelde.

Het mensgericht en modern concept van de Kade

De gevangenis in de Begijnenstraat in Antwerpen dateert van 1855 en is niet meer aangepast aan het hedendaagse detentiebeleid.

Het 'Masterplan: Detentie en internering in humane omstandigheden' voorzag daarom de bouw van een nieuwe gevangenis in Antwerpen.

De gevangenis de Kade is wel aangepast aan het hedendaagse detentiebeleid en heeft als doel humane detentieomstandigheden te creëren, gericht op re-integratie, responsabilisering en normalisering.

Gedetineerden hebben bijvoorbeeld door middel van een badge hun autonomie voor hun interne bewegingen binnen een veiligheidsomgeving, er is een sportzaal, er zijn gemeenschappelijke ruimtes, enzovoort.

Het ontwerp neemt de vorm en schaal aan van een stad met gebouwen, pleinen en straten, en dit alles op een menselijke schaal.

De buitenruimte en het landschap zijn hierbij essentiële aspecten. Zo bevinden de cellulaire gebouwen zich op een verhoogd maaiveld (ongeveer 4 meter boven de straat, waarvoor 70.000 m³ grond werd aangevoerd) en worden ze omringd door meer dan 200 populieren waardoor de gevangensmuur ook minder prominent aanwezig is.

Deze vorm van humane detentie richt zich enerzijds op een succesvolle herintegratie in de samenleving bij het verlaten van de gevangenis en anderzijds op een moderne werkomgeving voor de medewerkers in de gevangenis.

Daarnaast biedt Cellmade gedetineerden kansen om te werken en zich op te leiden tijdens hun detentie. Zo bouwen ze werkervaring, verantwoordelijkheid en vaardigheden op die hun re-integratie in de samenleving versterken. Want werkervaring vandaag betekent meer kansen op een succesvolle terugkeer naar de arbeidsmarkt morgen.

De gevangenis biedt in basis plaats aan 440 gedetineerden. Die capaciteit is verdeeld over een entiteit voor 396 mannen, en een entiteit met een medisch centrum en een afdeling voor zorgbehoevenden en geïnterneerden voor 44 personen. Elke entiteit bestaat uit leefeenheden met een basiscapaciteit van 22 gedetineerden. Daarnaast is er een reservecapaciteit van 66 plaatsen voorzien.

Een duurzame gevangenis

Duurzaamheid is bij dit nieuwe complex enorm belangrijk. Het consortium heeft bij de realisatie van de gevangenis een BREEAM-certificaat (Building Research Establishment Environmental Assessment Method) 'excellent' behaald.

Dankzij de oriëntatie en vorm van de gebouwen, in combinatie met de ruime raamopeningen, wordt optimaal gebruikgemaakt van daglicht.

Daarnaast wordt de ecologische voetafdruk beperkt door functioneel en compact te bouwen. Tussen de gebouwen en naast de paden zijn steeds groene zones met rijkelijke begroeiing gerealiseerd, een gevarieerde vegetatie geplant en zijn er groendaken aangelegd.

Waar geen groendaken zijn aangelegd, werden zonnepanelen geplaatst. In totaal zijn er meer dan 700 zonnepanelen, goed voor een vermogen van ongeveer 380 kWp.

Verder worden ook regenwater en grijswater hergebruikt en is er een landschappelijk doordachte infiltratie en buffering door onder meer een ringgracht en wadi's.

Tot slot zal de warmteproductie en -toelevering van de gevangenis gebeuren via het warmtenet op de site van Blue Gate.

Gerealiseerd door Hortus Conclusus met een publiek-private DBFM-overeenkomst

Deze nieuwe gevangenis in Antwerpen werd gerealiseerd door middel van een publiek-private DBFM-overeenkomst, waarbij DBFM staat voor Design, Build, Finance en Maintain.

Het consortium Hortus Conclusus zorgde in opdracht van de Regie der Gebouwen en de FOD Justitie voor het ontwerp, de bouw en de financiering van het complex. Gedurende 25 jaar zal het ook instaan voor het onderhoud ervan.

Het consortium bestaat uit TINC, Jan De Nul nv en EEG nv, die volgende firma's hebben aangesteld:

- Ontwerp: Hootsmans architectenbureau BV, ARCH & TECO Architecture and Planning CVBA, Bureau Bas Smets, Ingenium
- Bouw: Jan De Nul nv, EEG nv, Envisan nv (voor de sanering)
- Onderhoud en facilitaire diensten: Jan De Nul nv, EEG nv en ISS.

Kunstintegratie

De DBFM-opdracht bevatte ook de integratie van kunst in de gevangenis. Dit gebeurde door middel van een samenwerking met de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten Antwerpen.

Deze samenwerking heeft gezorgd voor verschillende kunstwerken verspreid over de hele site, zoals bijvoorbeeld kunstwerken aan de voorkant bij het inkomgebouw, een groot kunstwerk in de bezoekersruimte met afbeeldingen gemaakt door gedetineerden en werken in de cellenblokken.

Technische Fiche

Bouwheer: Regie der Gebouwen

Eindgebruiker: FOD Justitie

Consultants - juridische en financiële bijstand: consortium STIBBE - REBEL - ORIENTES - ELD

DBFM-consortium: Hortus Conclusus, bestaande uit TINC, Jan De Nul nv en EEG nv, in samenwerking met Ingenium, Hootsmans architectenbureau BV, Bureau Bas Smets, ARCH & TECO Architecture and Planning CVBA, Envisan nv en ISS

Ter beschikkingstermijn: 25 jaar (daarna neemt de federale staat kosteloos de gevangenis over)

Oppervlakte site: 7 ha

Capaciteit: 440 plaatsen

Duurtijd van de werken: 2023 tot 2026

Bouwkost: 195,5 miljoen euro, exclusief btw

Jaarlijkse beschikbaarheidsvergoeding: 23,1 miljoen euro, inclusief btw (prijspeil 2023)

Budget kunstintegratie: 500.000 euro exclusief btw (kosten voor de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten Antwerpen (inclusief begeleiding), bouwaanpassingen en onderhoud aan de werken)

Regie der Gebouwen
Gulden Vlieslaan 87 / 2
1060 Brussel
België
+32 2 541 65 11
<http://www.buildingsagency.be>

Steven Hus (NL) -Sylvie Decraecker (FR)
+32 (0)477 33 61 24
+32 (0)475 80 71 20
press@buildingsagency.be